

Turkmenistan

Turkmenistan, ulaz u glavni grad Ašgabat

Turkmenistan, planine Kopet Dag

Našem putovanju se lagano bliži kraj. Stižemo u Iran, zemlju stvorenu za bikere, s odličnim cestama, bez radara, jeftinu, s fantastičnim panoramama

Zbogom Turkmenistanu

PIŠE, VOZI I SNIMA: DARKO LABAŠ

Ponovo smo u pustinji, sve do glavnog grada Ašgabada. U daljini vidimo planine Kopet Dag, iza njih je Iran. Dosta često nailazimo na policijske barikade, ali za razliku od onih na sjeveru zemlje, ovdje nisu agresivni. Samo nas upisuju, ili čak niti to, te nas puštaju dalje. Benzina ima dovoljno, a kada naručujemo za svu trojicu 50 litara, jer i ovdje unaprijed moramo reći i platiti koliko želimo, nakon tankanja prvog rezervoara benzin ne možemo zaustaviti. Panično vičemo, pa onaj u kućici zaustavlja stroj. Tko nam je kriv, pa rekli smo da trebamo 50 litara. Nema veze, nekoliko prolihenih litara ionako ne stoji gotovo ništa.

Pred nama je još zadnja pustinja na našem putu, Peski Gurydangdan.

Glavni grad Ašgabat je supermoderan grad usred ove primitivne pustinjske države. Nano-vo je izgrađen nakon strašnog potresa 1948. godine. Nalazi se u oazi podno planina Kopet Dag. Tražimo hotel Turkmen, tamo imamo rezervirano noćenje, a moramo i platiti troškove za poziv koji nam je bio potreban za dobivanje viza. Našli smo ga lako, svi znaju za njega, a na naše iznenađenje, to je ustvari Grand Turkmen Sheraton Hotel. Predstavljamo se i pitamo recepcionarku da li je moguće da noćenje stoji 30 dolara po osobi, kako nam je bilo obećano e-mailom. Naravno da to nije moguće, pa to je Sheraton. Ispijamo pivo u hotelu u društvu malteškog biznismena koji je

oduševljen našim putovanjem. Onako prljavi promatramo elegantne šeike koji šeću hodnikom u snježnobijelim odorama. A mi bi tu spavali za 30 dolara. Dobro da su nas takve pustili unutra. Podižem kuplung-lamele koje me po dogovoru tu čekaju, a uskoro stiže Yulia Tambahajeva s kojom smo kontaktirali. Umjesto dogovorenih 30 dolara za pozive od nas traži po 50 dolara. Martin, bijesan takvim razvojem događaja, inzistira da momentalno palimo motore te da krenemo prema Iranu. Fotografiramo još centar grada, prilazi nam ljutit policajac i opet imamo problem. Uzima mi putovnicu i traži objašnjenje zašto fotografiram. Uspijem ga uvjeriti da smo obični turisti. Vraća mi putovnicu uz prijetnju da odmah moramo nestati. Sada nam je svima dosta ove

Iran, naš bivak u brdima Kopet Dag

Iran, Baholsar grad na Kaspijskom jezeru

Turkmenistan, Ašgabad-moderan glavni grad usred pustinje

Turkmenistan, glavni grad Ašgabad

države, pa samo još kupujemo potrebne sitnice za kampiranje, jer jurimo u nepoznato. Izlazimo iz grada prekrasnom avenijom punom raznih spomenika, parkova, vodoskoka i novih visokih bijelih zgrada. Naravno, sve je puno slika predsjednika. Toliko je lijepo da prelazi u kič. Da, to je u stvari jedan veliki kič, to sve skupa, svi ti spomenici ničemu ne služe. Toliko spomenika ne može imati nikakvo značenje. To je sve dao izgraditi predsjednik da ima gdje postavljati svoje slike. A gradi se i dalje, sve do izlaska iz grada gdje se počinjemo penjati na brda Kopet Dag. Tu je i policija koja od nas traži sve dokumente, provjerava svaku sitnicu. Na vrhu brda je granica do koje vodi dobra cesta sa super zavojima. Fotografiramo, šteta bi bilo da na fotografijama nemamo ove sme-

i Georgove kofere, mene ne diraju. Vjerojatno traže alkohol koji je u strogo islamskom Iranu potpuno zabranjen. Ulazimo u pogranično selo Baggiran. Ovdje nema ničega. Skrećemo na sporednu cestu u potragu za pogodnim mjestom za noćenje. Nalazimo ga pored brdske rijeke na visini od oko 1800 metara. Topla juha, čaj i malo votke koju vojnici kod Martina nisu uspjeli naći pomoći će nam da lakše prebrodimo hladnu noć u našim vrećama.

Iran - zemlja za bikere

Ceste su u Iranu odlične, kao u Zapadnoj Evropi. Spuštamo se s planina prema gradu Quchan-u, gdje moramo obaviti nekoliko poslova. Prvo treba tankati (litra odličnog benzina stoji 650 riala ili 50 lipa), zatim doručkovati, pa zamijeniti novac, a to nismo uspjeli, jer opet ne žele euro. A najvažniji posao je zamijeniti ulje u mašini. Prošao sam do sad od kuće točno 8.000 kilometara. Našli smo automehaničarsku radionu, tek toliko da imamo gdje ispustiti ulje, koje sam, kao i potreban alat, imao sa sobom. Pridružio mi se i Martin, a šteta da nismo naplaćivali ulaznice, dobro bismo zaradili obzirom da se sve odvijalo ispred radio- ne, pa se skupilo

dosta naroda. Kuplung lamele nisam mijenjao jer se stanje nije pogoršavalo, a na kraju su izdržale do doma, pa i u trenutku dok ovo pišem još su uvijek u motoru.

Put nas dalje vodi kroz brdovite krajeve između gorja Kopet Dag i Kuh-i-Binalud. Prolazimo kroz sela sa kućicama napravljenim od blata po, opet ponavljam, super cestama. U Iranu, kroz koji smo imali za proći 2.500 kilometara, od prometne policije smo bili zaustavljeni samo dva puta, tek toliko radi razgovora. Radara nema, a na ulazu u sela stoji samo ploč: "slow" ili "reducire speed". Naravno na hijeroglifima, ali i na engleskom. Zemlja stvorena za bikere, samo kada ne bi bilo divljih vozača kamiona, koji voze kao nekada u Turskoj, tj. kao da motoristi ne postoje. Bezbroj puta smo bježali s ceste na bankinu da izvučemo živu glavu, npr. kada kamion pretječe kamion. Srećom su bankine, baš kao i ceste, uredene. Prolazimo i kroz manje gradove kroz koje uvijek vode četverostazne ceste sa zelenom površinom u sredini. Sve vrvi od stovadesetpetku-bičnih motocikala (veći su zakonom zabranjeni), a to su Honda CG125, te slični Suzukiji, Yamahe, ali i nama potpuno nepoznate marke, npr. Amico, koji su svi napravljeni na isti kalup: jednostavna četverotaktna mašina, naked, spartanska oprema, kotači sa špicama, a tek ponegdje disk na prednjem kotaču. Dečki na motorima su divlji, kada nas vide, voze s nama i oko nas kroz cijeli grad. Sa svake strane, naprijed i straga je po nekoliko motora koji su nam opasna pratnja, jer se utrkuju međusobno i s nama, presjećaju put, voze slalom. Mi im pokušavamo zbrisati, ali u gradu, onako široki, s koferima nemamo nikakve šanse. Tek na izlasku iz grada nam se gube iz vida naših retrovizora. Igra se ponavlja u svakom gradu, a u tri grada svjedoci smo vrhunskih egzibicija, s kojima bi ovdašnji dečki mogli konkurirati za prvo mjesto na grobničkom moto-happeningu. Vozač dignu motor na zadnji, a suvozač (oboje bez kaciga, kojih tu ionako nema) sjedi na stop-svjetlu tako da su mu leđa i glava samo deset centimetara iznad asfalta. To se sve događa pri brzini od oko 80 km/h, pritom drže glave okrenute prema nama i smiju nam se. Tako voze nekoliko stotina metara ili čak kilometar kroz gužvu, po potrebi mijenjaju trake, a spuštaju se tek na semaforu. Očito je to ovdje nacionalni sport, jer smo isto doživjeli u nekoliko različitih gradova. Vidjeli smo i vrtnju motora oko noge uz cviljenje i dimljenje zadnje gume, i to opet kada su nas ugledali.

U gradu Shirvanu imamo problem, i to prilično velik. Pošto Georga nije bilo iza nas, Martin i ja se vraćamo da ga nađemo. BMW nalazimo parkirano pred policijskom stanicom pored koje smo maločas prošli, a u dvorištu je Georg okružen policajcima i ljudima u odijelima. Čim smo parkirali naše motore, i nas su uhapsili te nas odveli do Georga. Nekoliko policajaca je napravilo živi štit ispred naših motora, tolika je bila navala ljudi da vide što se to događa. Čovjek u odijelu, vjerojatno inspektor, nas je na iranskom jeziku, koliko smo shvatili, uporno ispitivao da li smo i što smo fotografirali. Mi u ovom gradu uopće nismo stali niti vadili naše fotoaparate. Netezali smo se s njim četvrt sata dok nije došao jedan koji je znao (odlično) engleski, te nam objasnio da smo optuženi za slikanje policijske stanice, dakle za

Iran

Iran, Kaspijsko jezero

špijunažu. Zna se što se događa ako te u Iranu optuže za špijunažu. Tražio je da mu pokažemo naše fotografske aparate. Martin je imao digitalni, pa mu je pokazao sve fotografije uz objašnjenje gdje je što fotografirano. Nakon pola sata neizvjesnosti inspektor nam je rekao: gospodo, vi ste slobodni, ovo je bio nespornost. Pitali smo ga da li možemo u Iranu slobodno fotografirati obzirom na ovu neugodnost. Možemo sve, osim policije i vojske. A baš to je i zadnje na svijetu što bismo fotografirali.

U gradu Gurganu na raskršću se do nas zastavlja terensko vozilo, a vozač nam na njemačkom jeziku nudi, kako je rekao, sve ono što se u Iranu ne može dobiti: alkohol, drogu i žene. Srdačno mu zahvaljujemo na ponudi, te nastavljamo u pravcu Kaspijskog jezera. Sada smo na južnoj obali, u Kazahstanu na sjeveru jezero nismo niti vidjeli. Ovdje je druga stvar. U gradu Bandar-e Gaz obala je lijepo uređena, čak se može i kupati. Ali, vrijeme baš i nije bilo za kupanje, a i voda je bila toliko blatna i zagađena, vjerojatno od industrije, da nitko od nas nije pokazivao interes. Umjesto toga smo pojeli po dva sladoleda od kojeg je samo meni bilo zlo cijeli sljedeći dan. Htjeli smo naći hotel na obali jezera. Bezuspješno. Našli smo ga tek u gradu Sari, 50 kilometara dalje. Hotel je bio moderan i čist, a platili smo ga 50 dolara za troje. Osim toga, motori su bili na sigurnom.

Razgledavanje Teherana

S balkona hotela promatramo oblačno nebo i grad pun palmi. Nešto kasnije smo u Babolsaru, opet na Kaspijskom jezeru. To je najveće jezero na svijetu, dugo malo više od tisuću kilometara, pa ga mnogi zovu i morem. Posjećujemo ribarsku luku s flotom zastarjelih ribarskih brodića. Nedaleko je i uređena plaža, a kupa se samo manji broj muških osoba, zbog oblačnog vremena. Žene u dugim crnim odorama samo šecu po pješčanoj obali, za njih je ionako plaža negdje drugdje. Većina ih ima samo obaveznu crnu maramu preko kose, a samo neke su potpuno prekrivene preko glave.

Još neko vrijeme vozimo obalom Kaspijskog jezera kroz manje gradove, ja sa mučnim u želucu od jučerašnjih sladoleda. S obale skrećemo u grad Amol, te dalje prema Teheranu kroz planine Elburs, pored vrha Demavend, visokog 5.604 metara. Predjeli su fascinantni, to su ogoljele visoke smeđe planine. Vozimo kroz klance, neprestano se penjemo, sve od Kaspijskog jezera koje leži u depresiji, tj. 28 metara ispod razine mora. Fascinantan je i promet koji je ovdje vrlo gust, a podivljali

Iran, preko planina Kuhha-ye Alborz prema Teheranu

vozači automobila i autobusa ulijeću u takove "škare" da nam je nezamislivo da se ništa nije dogodilo. Autobusi pred ostrim, totalno nepreglednim zavojima jednostavno započinju pretjecanje, a gust promet iz suprotnog smjera izlijeće na bankinu, tik do oštirih stijena. Ceste ovdje nisu naročito široke, tako da se radi o centimetrima, ali to ovdje nikoga ne živcira, nitko čak niti ne trubi. Unatoč našoj relativno brznoj vožnji, prestiže nas jedan Paykan (iranski automobil), a to si zaista nismo mogli dozvoliti, pa dajemo još malo gasa, te su ubrzo svi Paykani iza nas. Na vrhu prijevoja uređeno je parkiralište s lokalima, dućanima i džamijom. Nemamo pojma koliko smo visoko, jer to nigdje ne piše, čak niti na karti. Ne znamo niti ime prijevoja, ali smo vrlo visoko, možda najviše do sada u mojem životu, a do sada je najviši bio Križni prijevoj u Gruziji na 2.379 metara. Spuštajući se prema Teheranu ulazimo u sve gušći promet, ali kroz sam Teheran, desetmilijunski grad, ide, na naše iznenađe-

nje, relativno brzo. Otkrivamo razlog tome, naime danas je petak, a to je muslimanska nedjelja. Dolazimo na središnji trg Imama Homeinija. Naravno da smo kao i svugdje opkoljeni masom ljudi. Tu su i šverceri novcem, a upravo njih i trebamo. Već od jučer pokušavamo promijeniti novac, ali ne uspijevamo, jer su banke zatvorene. U Teheranu se ne zadržavamo previše, razgledavamo samo jedan impozantni spomenik, kojeg neprestano vidam na televiziji o izvještajima iz Irana, te ulazimo na pravi autoput. Na početku autoputa veliki su znakovi za razne zabrane, između ostalog precrtan je i motocikl. Smijemo se, fotografiramo znak i, naravno, ignoriramo ga. Vozimo dosadnim autoputom po tmurnom vremenu, čak povremeno pada i kiša. Prolazimo pored Qazvina, a cilj nam je stići u Zanjan, što nam je i uspelo prije mraka. Vrlo lako smo našli bungalove, te uzeli jedan. Stajao je 296.000 riala za troje (oko 220 kuna), a imao je vrlo uređnu kupaonu s toplom vodom. Martinu i Georgu sam pravio društvo za večerom, pio sam samo čaj. Još osjećam posljedice jučerašnjeg sladoleda.

Iran, Babolsar, ribarice na Kaspijskom jezeru

Iran, petak u Teheranu

Prometni kaos ili pravilo jačeg

Čini se da sam konačno ozdravio. Ali, i dalje treba biti oprezan s prehranom, najviše pijem čaj. Autoputa dalje nema, ali ceste ostaju jednako dobre kao i prije. Četiristo kilometara smo potegnuli u komadu do Tabriza, grada koji smo htjeli vidjeti, pa smo se odvezli do centra. Iako ima "samo" milijun i dvjesto tisuća stanovnika, ovdje je, što se tiče prometa, potpuno druga priča nego jučer u Teheranu, valjda zato što nije petak. Vlada doslovno pravilo jačeg. Masa vozila slijeva se kroz široke ulice, na raskršćima svi dolaze sa svih strana. Mi smo se u tom kaosu dobro snašli, pa smo dva sata kružili centrom Tabriza u potrazi za najzanimljivijim stvarima. Treba se samo gurati, biti agresivan kao i oni, drugačije se ne može proći.

Nastavljamo put prema turskoj granici, te ne možemo vjerovati: u susret nam dolazi pravi motor, prvi nakon susreta sa Sergejom još u Rusiji. Mašemo, zaustavljamo se. To je par na TDM-u 850 iz Novog Zelanda. Radili su sedam godina u Londonu, pa se vraćaju kući. Ručamo zajedno, pričamo jedni drugima avanture. Ona nosi obaveznu maramu preko kose jer je Iran jedna od najekstremnijih islamskih zemalja. Planiraju doći na Novi Zeland tek za trinaest mjeseci. Nešto kasnije upadamo u nevrijeme, vozimo i kroz deset centimetara duboku

vodu. Nije dugo trajalo, a zatim srećemo šezdesetogodišnjeg nizozemskog biciklista na putu za Indiju i Nepal. Dan završavamo u gradu Khoy blizu turske granice. Kao i svagdje do sada u Iranu, hotel lako nalazimo. Strpali su nas u nekakvu prljavu sobu, iako su imali bolje. Ovdje baš ne vjeruju bikerima. Georg se u dvorištu hotela posvetio još jednom "predih-tavanju" čepa za ulje i tom mu je prilikom u rupu pao komadić gume. Nije mu preostalo ništa drugo nego da skine poklopac ventila. Osoblje hotela neprekidno je iz dvorišta tjeralo znatizeljno stanovništvo, najviše djecu. Kako smo danas relativno rano našli prenoćište, ostatak večeri koristimo za detaljno upoznavanje grada. Na ulicama je mnogo ljudi, gotovo isključivo muškaraca. Posjećujemo i bazar. Ulice su pune štandova, najviše s voćem. Trgovac nekretninama zove nas na čaj, što zaista nismo mogli odbiti. Proveli smo sat vremena u ugodnom razgovoru s njim i njegovim prijateljima. Prilikom povratka u našem hotelu naručujemo prije spavanja islamsko pivo. Bezalkoholno, naravno. Ispijamo ga teškom mukom. Jednom i nikad više...

Turska više nije jeftina

Vozimo iz Khoya kroz idilične krajeve kanjona neke bezimene rijeke prema turskoj granici. Kod grada Astaran zaustavlja nas vojska s pitanjem kamo ćemo. U Tursku, kažemo. Na žalost, preko ove granice stranci ne mogu! Na pitanje o mogućnosti tankanja, Martin dobiva od vojske pun rezervoar benzina besplatno. Vraćamo se do 50 kilometara udaljenog Khoya, te skrećemo prema Bazaraganu, tako da smo prisiljeni mijenjati plan našeg puta. Iz daljine vidimo veličanstven prizor: daleko ispred nas, okupan u suncu pod plavim nebom planina, Ararat sa snježnom kulpom na vrhu. Zaista fascinantno, kao iz bajke. Benzinske nigdje, pa mi baš pred kulisom Ararata nestaje benzina. Već treći puta spašava me Georg sa svojim rezervnim kanistrom. U pograničnom gradu Bazaraganu za zadnje riale kupujemo jeftin benzin. Rezervoari su puni, to je važno, jer od sada će sa cijenom benzina biti druga priča. Na iranskoj strani ovjeravamo naše carnete. Procedura je dugotrajna, ali bez problema, a pojavio se i turski signal na mobitelu, kojeg nemam još od Kazahstana. Iran je zemlja stvorena za bikere, s odličnim cestama, bez radara, jeftina, s fantastičnim panoramama. U Iran ćemo se sigurno jednom vratiti (ako dobijemo vizu koju je jako teško pribaviti). Na turskoj strani mijenjamo novac od švercera, jer nema mjenjačnice na granici. Ionako je nedjelja, pa ne bismo imali gdje drugdje promijeniti. Konačno smo u krajevima gdje svi razgovaraju samo o euru što se tiče plaćanja, pa su moje brige završile, obzirom da sam od Georga posuđivao dolare, kojih nisam imao dovoljno. Za jedan euro dobivamo 1.500.000 turskih lira, a litra benzina stoji čak 1.800.000 lira!! Na naše iznenađenje Turska više nije jeftina zemlja, niti u restoranima, niti u kampovima, sve je otprilike kao kod nas.

Nakon što smo izbjegli za dlaku, skrenuvši velikom brzinom na neutvrđenu bankinu, kamion koji je pretjecao drugi veliki kamion, zaustavili smo se podno Ararata. Zeleni pašnjaci, krave koje pasu, brdo prekriveno snijegom. Tri-

Iran, selo uz cestu

Iran, susret s Novozelancanima

Iran, u ludnici Tabriza

deset kilometara dalje skrećemo u Dogubayazit, iznad kojeg je Ishak Pasha Saray, veličanstveni dvorac s pogledom na ogoljele okolne planine. Treći puta srećemo bikere, to su dva Nijemca na BMW-u i Africa Twin-u. U restoranu iznad dvorca naručujemo ručak i konačno opet dobivamo pivo. Nakon razgledavanja Saraya nastavljamo prema zapadu. Ovdje, na krajnjem istoku Turske, u zemlji koja bi od svih do sada trebala biti najciviliziranija, djeca su nas nekoliko puta zasula kamenjem, jabukama ili ne znam što im je bilo pri ruci. To sam do sada doživio u Maroku, Siriji i Žarovnici kod Ivanca (Hrvatska). Daljnjim tijekom puta to je prestalo, tako da u miru vozimo među plani-

nama višim od 3.000 metara. Iza Erzuruma kampiramo uz cestu pored restorana. Restoran, iako je primitivan, nije baš i jeftin. Mladi vlasnik atletske građe izaziva Georga na dvoboj u obaranju ruku. Georg u ovoj disciplini nikad nije izgubio, pa je lokalnog matadora pobijedio za dvije sekunde. Ovome to nije išlo u glavu, pa je tražio da se meč ponovi. Još 2-3 puta, bilo je uvijek isto, a od obećane besplatne večere, za što su se kladili, nije bilo ništa.

Kapadocija - evo nas ponovno

U noći je bilo hladno. Kada smo se ujutro probudili, vidjeli smo zašto. Šatori i motori bili su pod debelim slojem leda, nalazimo se na

Ceste u Iranu

Iran

Turska, Ishak Pasha Saray kod Dogubayazita

Iran, susret s nizozemskim biciklistom

Istočna Turska

Kroz turske prijevoje

nadmorskoj visini od preko 2.000 metara. Izašlo je sunce i začas je bilo toplo, pa smo uživali u pogledu na kanjon rijeke Euphrat usred nedirnute prirode. Stali smo, skuhalo čaj za zagrijavanje, te nastavili prema Erzincanu, Sivasu, Sarkisli, sve do grada Kayseri. Dan nam je pokvarila policija koja nam je na potpuno ravnom komadu ceste, van naselja, bez prometa, izmjerila svima nešto preko 120 km/h. Dozvoljeno je 90 km/h. Traže 131.900.000 lira i ne žele dalje razgovarati. Mi protestiramo, nismo voljni platiti. Bez riječi uzimaju naše carnete i upisuju nešto u njih, te možemo nastaviti put.

Nešto dalje počinje mistična Kapadocija, gdje uvijek rado stajem iako sam ovdje već četvrti puta. Kampiramo u već domaćem nam kampu "Panorama" u Göreme-u, koji opravdava svoje ime obzirom na pogled koji se pruža prema dolini Göreme i utvrdi od stijena Uchisar. Vodimo Martina, koji je prvi puta ovdje, u razgledavanje Kapadocije, tj. okolice Göreme-a, bar toliko koliko se za jedno poslijepodne može vidjeti, jer je za Kapadociju potrebno nekoliko dana. Pošto sam o Kapadociji pisao prije pet godina, ne bih duljio, uglavnom, u sumrak smo se našli s ostalim turistima iznad doline kod Ortahisara u očekivanju zalaska sunca, po čemu je ovo mjesto poznato. U dolini ispod nas bezbrojne su šiljate stijene u kojima su isklesani stanovi, crkve. Ovaj puta nemamo vremena za šetnju jer dolje se može sići jedino pješke. Večer provodimo u restoranu "Göreme". Sjedimo bosu na podu pored niskih stolica i uživamo u šarf-specijalitetima turske kuhinje. Tu je raznoliko društvo. Uz gitaru nas zabavlja postariji Englez, freak iz Londona, sa svojom ženom, punašnom Cigankom. Pjevaju i sviraju uglavnom ruske melodije. Tu je i dosadni Amerikanac, pa se prepričavaju doživljaji s putovanja. Vani je pored naših motora parkiran i BMW R80GS njemačkih tablica s naljepnicom BMW-kluba Orašje. Vlasnika nismo uspjeli dočekati da popričamo sa njim.

Egejsko more

Turski začini rade svoje. Previjam se od bolova u želucu. Nakon dežuranja na wc-u sve se smirilo, pa možemo krenuti iz kampa. Čekanje je Georg iskoristio za x-ti popravak čepa za ulje. Napuštamo Kapadociju, vozimo pored Nevsehira, Aksaraya, Konye do Pamukkala, snježnobijelih vapnenačkih terasa, još jedne od atrakcija Turske. Noćimo u kampu.

Ujutro razgledavamo Pamukkale. Moramo se izuti da bismo hodali po stijenama odnosno gaziti po toploj termalnoj vodi. Ove godine je očito suše bilo i u Turskoj, pa je malo vode, ali je toliko više bijelih vapnenačkih površina. Pored svega toga stari Rimljani su izgradili grad Hierapolis, te se služili toplom vodom. Najljepše je ostalo sačuvano veliko kazalište. Ovdje srećemo bikere br. 5 na našem putu, par Francaza na BMW-u. Palimo motore i odlazimo do dvjesto kilometara udaljenog Kusadasia, ljetovališta na Egejskom moru. Naše mjesto u Önder-kampu čeka nas slobodno. Kampiramo i

odlazimo u centar, u brodsku agenciju kupiti karte za trajekt za grčki otok Samos, kamo smo namjeravali otići. Neljubazna djevojka nam objašnjava da na trajekt možemo mi, ali ne i naši motori. S nevjericom je slušamo, jer smo na Samos motorima prelazili već više puta. Nažalost (ili na sreću) je tako, pa opet prisilno mijenjamo plan puta, tj. kući se moramo vratiti kopnom. Meni se ionako draže voziti nego mijenjati tri trajekta. Kasnije smo čuli da u tome EU ima svoje prste, ne dozvoljava da se vozila prevoze malim trajektima iz zemalja izvan Europske Unije. Planirano podnevno kupanje otpada radi naoblačenja i visokih valova, te koristimo vrijeme za ručak, šetnju, a Georg i Martin posjećuju hamam - tradicionalno tursko kupatilo. Obilazimo Guvercinadu - Otok ptica, koji je nasipom povezan sa gradom.

Napokon originalni čep za ulje

U noći je bilo nevrjeme. Pakiramo mokre stvari i vozimo prema sjeveru uz obalu Egej-

Turska, uz rijeku Euphrat

Turska, biblijska planina Ararat

skog mora. U Izmiru, gradu od oko dva milijuna stanovnika, ugledali smo sa suprotne strane ceste BMW-servis. Bilo nam je potrebno nekoliko kilometara da se okrenemo. I zaista, Georg je konačno imao originalni čep za ulje. Procedura naplate trajala je jedan sat, iako smo bili jedine stranke. Nešto kasnije skrećemo u turistički Ayvalik na ručak. Vrijeme se još uvijek nije smirilo. Valovi na rivi su visoki, a mnoštvo promatra potopljene barke na dnu mora. Ručak je bio dobar i skup, a mi nastavljamo dalje uz more do legendarne Troye. Ulaz bi stajao čak 10.000.000 lira. Pošto smo Georg i ja bili unutra već više puta, a Martin nije pokazivao naročiti interes, ovaj puta je izostao posjet. Stigli smo do Dardanela, gdje nam se pruži pogled na drugu obalu. Nakon 21 dan ugledali smo Evropu. Iz simpatičnog grada Canakkale trajekt nas je za samo 2.000.000 lira prebacio na europsku obalu, a to je poluotok Galipolje, poznat po krvavim bitkama

u Prvom svjetskom ratu. Na to podsjeća velik broj spomenika i natpisa razmještenih po brdima s obje strane Dardanela. Sada sa suprotne strane kanala promatramo mnogobrojne brodove i azijsku obalu. Dajemo gas, jer se bliži mrak, a dan bismo htjeli završiti u Grčkoj. U noći dolazimo na granicu gdje Turcima moramo platiti onu visoku kaznu koju su nam upisali u carnete. I evo nas u Grčkoj, u Evropskoj Uniji. Odlazimo u kamp u gradu Aleksandroupoli. Jedini smo gosti uz jednog biciklista. To je onaj isti kamp gdje je prije četiri godine uz nazočnost tisuća bikera održan Pannhelenic-susret.

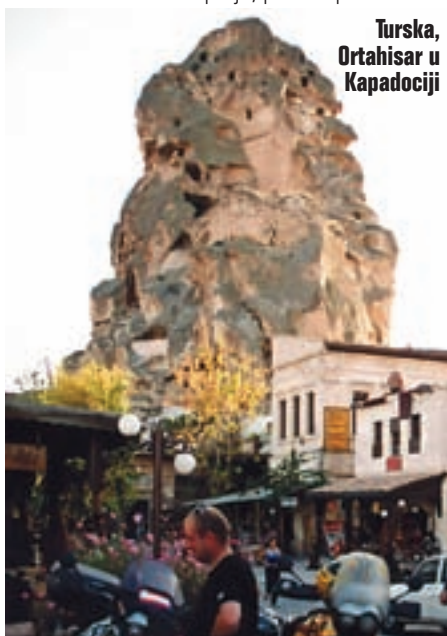
Makedonija

Cijelu noć lijevala je kiša. U daljini u oblacima nazire se otok Samotraki. Pakiramo šatore u mokrome pijesku. Na sreću, vrijeme je ubrzo sunčano, pa se u Kavali penjemo na tvrđavu iznad grada sa pogledom na more i otok Thassos. Ne vozimo autoputom, nego

cestom uz obalu, to je prilika za posjet manjim mjestima i za ispijanje grčke kave na sunčanoj terasi. Sami smo, turisti su već davno nestali. U Solunu odlazimo do centra do poznate kule na obali, a zatim prema Makedoniji, po kaotičnom prometu Soluna. Na makedonskoj strani čeka nas Lazar, koji stanjuje nekoliko kilometara odavde, u mjestu Stojakovu. Vodi nas na večeru u Gevgeliju, a feštu nastavljamo u njegovom domu. Martinu se jako žuri doma, tako da oko jedan u noći idemo na spavanje.

Dome - slatki dome!

Dižemo se u pet ujutro. Po mrklom mraku vozimo kao da smo na utrkama. Georg je naprijed, jedva ga stižemo. Tempo je i do 200 km/h po dugim zavojima na ne potpuno ravnom asfaltu. Hladno je, livade pored ceste su bijele od mraza. Nešto kasnije počinje autoput. Osim jednog tankanja u Makedoniji se više ne zaustavljamo. Martinu je jučer jednostavno došlo da danas mora biti doma. Prolazimo pored Negotina, Velesa, Kumanova do Tabanovaca, granice sa SiCG. Prolazimo kao na Šentilju: pokažeš putovnicu, dobiješ štambilj i možeš ići. Slijedećih stotinu kilometara, skoro do Niša, cesta je u lošem stanju. Nismo uspjeli promijeniti novac u dinare jer smo bili prerano na granici, pa benzin i cestarinu plaćamo u eurima. Ionako skupa cestarina zbog toga je još dvadeset posto skuplja. Kroz Beograd ide brzo, tako da smo već u podne na hrvatskoj granici. Bio je to poseban doživljaj kada sam nakon trideset dana stupio na hrvatsko tlo! Ručamo zajedno u prvom restoranu poslije granice, u Spačvi, te se rastajemo. Oni će autoputom za Zagreb, Ljubljanu, Villach i Innsbruck, a ja preko Đakova, Našica i Virovitice do Šoderice, gdje me čeka moja ekipa. Još samo skok do Varaždina i to je bila najduža dnevna etapa cijelog putovanja, 1.040 kilometara. Navečer me zvao Georg iz Harley-bara u Innsbrucku, i oni su dobro stigli. I na kraju da rezimiram: za trideset dana prošao sam 14.273 kilometra kroz 14 država, tankao sam 66 puta, Yamaha je trošila prosječno 6,7 litara na sto, broj kvarova nula. Vidjeli smo egzotične kulture, prošli trinaest(!) pustinja, nekoliko velikih rijeka, vozili kroz beskonačne stepe, napatili se u Kazahstanu, bili zarobljeni dvije noći na turkmenskoj granici, stotinu puta imali rasprave s policijom, više puta bili opljačkani od policije i carinika. Nitko nas, unatoč zgražavanju mnogih kada su čuli kamo se spremamo, nije napao, niti smo od stanovništva imali većih neugodnosti. Zemlje u koje više nikada ne bih išao: Moldavija, Transdnjestrija i možda Turkmenistan. Zemlja u koju se svakako želim još jednom vratiti je Iran. Bili smo daleko, vrlo daleko. Samo nekoliko stotina kilometara dijelilo nas je do kineske granice, kamo se ionako motorom ne može ući. U Kazahstanu sam u trenucima očaja rekao da više nikada neću izvan Europe. Glupost! Nešto me uvijek vuče dalje, još dalje... I još nešto sam zaboravio: rezervnu zadnju gumu, koja me je treskala po ledima skoro svih 14.000 kilometara, vratio sam natrag doma netaknutu! Isto tako i sve rezervne dijelove, čak i dvije litre motornog ulja, jer ga Yamaha, osim redovne izmjene, gotovo ništa nije potrošila... ■

Turska, Ortahisar u Kapadociji

Naš uobičajeni turski ručak

Turska, preko Dardanela u Evropu